

Метод навчальних ситуацій (Джерело: Adult Education: Training of Trainers. – Hungary, 1998)

Мета методу навчальних ситуацій – залучення слухача до самостійного навчання. При використанні методу навчальних ситуацій, процес навчання відбувається за рахунок аналізу, обговорення, підтримки, захисту, слухання – усього того, що виконує сам учасник. Якщо коротко, то – навчання є результатом спілкування з колегами.

Метод навчальних ситуацій забезпечує:

- можливості для учасників застосувати уміння й знання, отримані під час семінару у реальних ситуаціях;
- інструментарій вимірювання тренерами того, якими знаннями та вміннями оволоділи учасники під час проведення навчального курсу та рівня, на якому ці уміння засвоєні.

Критерії використання навчальних ситуацій

Навчальна ситуація застосовується для практики у оцінюванні навичок у:

- вирішенні проблем;
- визначенні змісту;
- практичній управлінській діяльності керівника і його або її умінні організовувати процес виконання рішень.

Навчальна ситуація може бути використана для:

- того, щоб в учасників виникло бажання дізнатись про щось нове;
- аналізу і використання основних понять, що є важливими у запропонованому навчальному курсі;
- створення безпечного середовища для учасників. Легше вказувати на помилки інших у навчальній ситуації, аніж говорити про свої власні помилки.

Переваги використання методу навчальних ситуацій:

- Метод є особистісним. Він перекладає необхідність думати на учасників і збуджує їх інтерес, вимагаючи від них бути активними, а не пасивними.
- Метод є реальним. Учасники досліджують ситуації, що дійсно могли б мати місце.
- Метод є конкретним. Учасники мають справу з конкретними фактами та подіями, а не з узагальненнями.
- Метод ставить учасників в умови роботи у групах. Він надає можливість працювати спільно, зменшує вплив звичної системи стосунків та покращує комунікативні уміння.
- Метод встановлює стосунки взаємодопомоги та обміну думками. Учасники повинні висловлювати й захищати свою точку зору і намагатись зрозуміти точку зору інших.
- Метод допомагає визнати, що люди мають інший погляд на ситуацію і що інші люди мають схожі проблеми.
- Метод ставить під сумнів думку про те, що є тільки одна правильна відповідь.

Недоліки використання методу навчальних ситуацій:

- Метод не надає насправді реального досвіду. Оскільки метод використовує ситуації, які є або можуть бути реальними, все ж існує аспект, де їм бракує реалізму. Учасники не несуть справжньої відповідальності за прийняті рішення. Оскільки їм пред'являються готові факти, то самі учасники мало отримують практики у пошуці й у визначенні фактів, та встановленні зв'язків між ними. Учасники не отримують досвід у подальшому спілкуванні, що є частиною реальних ситуацій.
- Метод він є незавершеним. Він не передбачає процес виконання рішень і перевірки результатів.
- Метод вимагає від тренера більшої вправності, аніж інші методи.
- Метод може викликати розгубленість у тих учасників, які орієнтуються на одну правильну відповідь.

- Метод є повільним. Вимагає часу для створення та впровадження навчальної ситуації.

Як складати навчальні ситуації:

1. Напишіть вашу навчальну ситуацію у вигляді історії.
2. Дайте імена героям.
3. Дайте репліки героям.
4. Використовуйте реалістичні ситуації й деталі.
5. Пристосуйте ситуацію до вашої аудиторії.
6. Описуйте ситуацію.
7. Зробіть так, щоб можна було легко слідкувати за перебігом подій.
8. Зробіть, так щоб історія була завершеною і, водночас, загадковою.
9. Використовуйте питання до ситуації таким чином, щоб вони висвітлювали ключові положення навчального курсу або навчальний матеріал.

Робочий зошит із навчальної ситуації

Розпочинайте створення навчальної ситуації з написання плану. Це допоможе вам зосередитись на тому, що ви хочете виконати. Дайте відповідь на наступні питання:

1. Які завдання цієї навчальної ситуації?
2. Який головний урок ви б хотіли, щоб учасники винесли з цієї навчальної ситуації?
3. Які питання або теми будуть розкриті під час дискусії?
4. В чому проблема або питання?
5. Хто є герої?
6. Де відбувається дія?
7. Які конкретно дії відбуваються зараз?
8. Як можна назвати навчальну ситуацію?

Пам'ятка для розробки навчальної ситуації

- Ситуація реалістична, наприклад, використовуються вірогідні ситуації, події, обставини, труднощі.
- Факти викладені послідовно, зрозуміло та коротко.
- Герої реалістичні та цікаві. Розробляючи ситуацію, уникайте екстремальних характеристик героїв.
- Включає конфлікт, або неузгодженість точок зору героїв.
- Уникає непотрібної деталізації.
- Досить коротка, щоб швидко прочитати й зрозуміти.
- Спровокує жваву дискусію або дебати.
- Незавершена; рішення або не даються, або не передбачаються.
- Часто можлива наявність багатьох рішень; є більше одного варіанту вирішення проблеми, аніж представлено.

Примітка. Не всі ці пункти прийнятні до всіх типів ситуацій.